

govori o pritegnitvi mladine k občokristnim delom, kjer je to zaradi vpklica delavnih moči potrebno. To velja zlasti za učence državnih obrtnih šol. V prvi vrsti pridejo ti v poštev za poljedelska dela, pa tudi na drugem polju, tako za podrejena dela v tehničnih in obrtnih podjetjih, za pisarniška dela v uradih, za karitativne in humanitarne namene itd. Deželne politiške oblasti so dobile naročilo, da stopijo takoj v stik z ravnateljstvi in vodstvi državnih obrtnih šol. Minister opozarja, da so to prostovoljna dela in da morajo imeti učenci dovoljenje staršev, zavodi in učitelji pa morajo dati učencem dober zgled in se morajo tozadevno obrniti pred vsem na organizacije in na krajevna, oziroma občinska predstojništva.

AMNESTIJA VOJAKOV.

Korespondenčni urad poroča: Vsem vojaški službi podvrženim osebam armade in vojne mornarice, ki pripadajo kakemu od mobilizacije prizadetemu delu skupne armade, ki so obsojeni na vojaško sodniško zaporno kazen, ki ne presega dobe enega leta, in ki so to kazen že nastopili, je bil ostanek kazni odpuščjen. — Cesar je blagovolil odrediti: Ustavi naj se vojaško kazensko postopanje, ki se ob času objave tega milostnega akta vrši, proti osebam moštva skupne armade in črne vojne zaradi kaznivih dejanj, ki se ne kaznujejo s težjo nego petletno zaporno kaznijo. Ob enem se naj opusti uvedba kazenskega postopanja proti takim osebam.

CESAR FRANC JOŽEF I. NA DUNAJU.

Odkar se je vrnil cesar iz Išla na Dunaj, je začel po svoji navadi živeti. Cesar zgodaj vstaja, se nekoliko izprehodi, nato pa sede za pisalno mizo, kjer dela do poznega večera. Cesar dela z občudovanja vredno svežostjo in se ne utruji; njegovo zdravje je izborno. Nasproti svoji okolici je izrazil, kako ga veseli, ker so se tako izborno izvedle vojaške priprave. Rekel je: »Jako me veseli, ker se je mobilizacija izvedla v tako vzornem redu in ker so vpklicanci tako navdušeno in točno hiteli pod orožje.«

UMESTNA ODREDBA.

C. kr. štajerski deželni šolski svet razglašča, da se odslej ne bo več razpisalo nobeno moško učiteljsko, nadučiteljsko ali ravnateljsko mesto na ljudskih ali meščanskih šolah. Zgodí se pa to zategadelj, da ne bodo prikrajšani oni učitelji, ki so bili poklicani pod zastave. Okrajni šolski sveti bodo vsa taka mesta v slučajih potrebe oddali provizorično. Mesta učiteljc, nadučiteljc in ravnateljic se bodo kakor doslej razpisavala naprej.

Zakaj naj se bori učiteljsstvo proti alkoholu?

Prav kratak odgovor bi se glasil: Zato, ker so sicer povoljni in trajni uspehi v šoli izključeni, nemožni. Znano in dokazano je, da so v pijanosti spočetí otroci podvrženi raznim boleznim, so telesno in duševno slabiči, če že ne popolni kreteni in idioti. Pa v to ni treba, da sta oba roditelja pijanca in niti, da je eden pateniran pijanec, kakor pravimo. Imamo pač toliko pivskih razvad, da tudi sicer trezni pade v pijanost, ki sam skoró ne ve, kdaj in kako. Svatbe, botrihje, semmji, proščenja itd. Samo pij, pij, pa zopet pij! Otrok je bil spočet v pijanosti enega ali drugega ali pa obeh. V blagoslovljenem stanu si ga mamica mora privoščiti, če ga tudi sicer ne pije, da je sama bolj močna in da bo močnejše dete. V strupu spočet sad svojega telesa zastruplja neprestano dalje. In kakšen barbar bi bil mož, ko bi ne preskrbel sodčka materi, ki je v otroški postelji! Silno dobro je kaka močna kapljica, potem pa pivo, da lažje doji. Dobe se celo kraji, kjer pijo otročnice brinjevec, da je mleko močnejše! Ne dobim primernega izraza za take ljudi! Torej otroka se hrani v najnežnejši mladosti s strupom! Edino dobro je še to, da pijanke, oziroma matere, ki rade mnogo pijo, malo ali celo nič ne doje, ker nimajo mleka. Čisto umljivo. Alkohol povsod vsrkava mokroto, tako tudi v človeškem telesu. Zato pa je pijanec vedno naprej in naprej žejen. Nasprotno pa imajo popolnoma zdržne matere dovolj hrane in jim ni treba prenašati okrog zibelki samovara, piskrčkov in steklenic. Poglejmo dalje! Otrok je seveda že ves zastrupljen, napadajo ga krči, nemirno spi, se zvija in premeta, časih celo kriči v spanju. Kajpada, hitro po zganja, da bo boljše spal. Kadar dobiva zobe, se ga zopet zaliva s to peklenko pijačo! Koliko otrok

uničijo nespametneži na ta način! Niso li to detomorilci, ubijalci?! — In če je otrok vendar premagal vse to in toliko odrasel, da more držati kozarec, tedaj ga mora pa že sam. Tako gre žalostna pót naprej in naprej. Kje in kakšen bo konec takega človeka! —

In takega otroka dobimo v šolo. Ni baš potrebno, da se kdo približje z njim k vpisovanju, da ti neprijetni duh že vnaprej pojasni vse, spoznal boš lahko sam na prvi pogled žalostno dejstvo. Kako taki ubiti, degenerirani otroci napredujejo, škoda besed. In vzgoja?! Kakšna je vzgoja v družinah, kjer vlada alkohol, je vsem predobro znano. Kletev, zmerjanje, pretep — to vidi in sliši otrok — pa koliko in kaj še vse... Dobrega nič, pač pa vse najslabše in najgrše. Saj vemo, kakšen je človek, bodisi učen ali preprost, ako ga premaga alkohol; izgubi vsak čut sramežljivosti, dostojnosti, pametne sodbe; poživini se. Doma torej nikake vzgoje, ampak še nasprotno: kvari se otroka in izprija. Šola, učitelj, sedaj pa delaj! Iz tega bitja napravi človeka, pametno bitje, da bo res tega imena vredno, da bo nekoč pošten človek, zvest državljan in dober ud človeške družbe. Kako pojde? Domači, oziroma alkohol so ti že za več let naprej pripravili dela, ki ga boš sploh težko izvršil. In ako ne ustaviš delovanja alkohola, je zaman ves tvoj trud, ker ti sproti podere vse; podri bo še več, kakor boš ti sezidal, in minus bo postal vedno večji. Ni pa dovolj, da ustaviš alkohola pogubno delovanje le za dobo, ko otroci obiskujejo šolo, utrditi jih treba tako, da bodo tudi v poznejšem življenju stanoviti, da jih ne bo podjarmil alkohol in v hipu ne uničil tvojega večletnega dela. Tu pa niso dosti le besede, svetiti jim mora naš zgled, zgled in zopet zgled. Zato je neobhodno potrebno, da so vsi vzgojevalci popolni abstinentje. Le tako se kaj doseže pri odraslih, tako se pridobi mladina. Tu ni nič s polovičarstvom, tu ne drži noben izgovor o zmernosti, po pameti, za potrebo itd. Prav takozvani zmerneži, ki ga »po pameti za potrebo« pije, so največji zavodniki. Pijanec, ki se valja po jarkih umazan in ostuden, ne bo zavedel nikogar, ker se vsak z gnusom in pomilovanjem obrne od njega; pač pa »zmerneži« — njihov izdajalski nos živo protestira — ki lepo redno žulijo svojo mérico. Prav gotovo ni nihče začel piti z namenom, da bi postal pijanec. Zmerneži so ga napatili do tega pod pretvezo, da pijača da moč, da pogreje, da hladi, da je za zdravje, sploh neobhodna potreba in največja dobrota na svetu. Ako ne pije, ni fant, ni mož! No, kamen vrh hriba je izizprožen, potem pa gre sam vedno huje in huje. Reko se mi bo: Saj ne postane vsak pijanec, če pije! Res, da ne, a v nevarnosti je. In čemu piti brez vzroka in se izpostavljati nevarnosti? Za potrebo. Potrebo po alkoholu pa sploh ni, kakor le v slučaju, če ti ga zdravnik predpiše proti neki bolezni, kakor tudi razne druge strupe. Dozdevna potreba po alkoholnih pijačah je le »strast« po alkoholu, ki se ji tako suženjsko vdajamo. Abstinenca je nekaj protinaravnega, abnormalnega, se rado ugovarja. No, prijatelji vsakovrstnih kapljic, kaj je bolj protinaravno in abnormarno, če se človek spozabi tako, da ni več vreden tega najlepšega imena, ali pa če je vedno trezen in pameten?! Kje pa stoji zapisano, da ga moram tolikointoliko popiti vsak dan, da bom »normalen«, če se pa izvrstno počutim tako, če ne čutim potrebe, ki je sploh ni! Sicer pa vsak poizkuša svoje slabosti prikriti z izgovori. Pa čemu to! Res, da je navada — ali pa tu razvada — železna srajca, a jeklena volja tudi to srajco sleče. Poguma je treba, poguma brez alkohola, ta je prava!

Če si otrokom živo narisal škodljivost alkohola, da so jim dobro znane njegove slabe strani, škoda na imetju, zdravju, in ako vidiš, da ti izvrstno izhajaš brez vsake kaplje alkohola, bodi prepričan, da bodo stanoviti, da jih vse prilčnosti in zavedljive razvade ne bodo odvrnile od treznosti. In če bo kdo kdaj zapeljan pogledal pregloboko v kozarec, se bo pri glavobolu in praznem žepu spomnil lepih besed in še lepšega zgléda svojega nekdanjega dobrega učitelja ter se bo prihodnjic ognil zavodnikom. Ne bo čakal, da mu alkohol ubije energijo. In kdor ima moč — voljo ima še marsikdo — da se odpove alkoholu, ta bo imel moč še tudi za kaj drugega. Kdor premaga samega sebe, ta je junak. Od takega človeka smeš pričakovati kaj, od alkoholika pa boš pričakoval bore malo. Alkohol ubije človeka telesno in duševno. Nazadnje ostané velik kup žalosti in nesreče, podrtja, na kateri naj bi pač vsakdo čital žalostno zgodovino grozovitosti trinoga alkohola, ki vlada tako samopašno, krvoločno. — To je zmaj z neštetiimi glavami, kjer izginja dan na dan brezštevilno najboljših moči. To je nekaj tako strašno groznega, da si niti predstavljati ne more, kdor se ne zanima in se ne poglobi v to vprašanje.

Zato se tako rado zafrkuje abstinence z nestrpnosti, pretiranci in podobnimi imeni. Ko bi pa prešteli milijone, ki jih na leto damo samo tujcu za alkoholne pijače, da nas lažje pritiska z našimi sredstvi; ko bi se razgrnila pred našimi očmi nepregledna množica vdov in sirot, sestradanil in razcapanil, katerih rednik je utonil v alkohol; ko bi pregledali ječe, sirotiščnice, bolnišnice, noriščnice in še nebroj zavodov, kjer delajo siromaki pokoro za tako sladko službo hinavskemu alkoholu; ko bi opazovali nešteto zlih posledic na nedolžnih otrocih, ki so strašno prokletstvo za grehe brezvestnih roditeljev; ko bi opazovali vse to in še in še — prepričan sem, kdor ima srce vprsih, ga bo stresla groza, pojde vase in na delo. Da, idimo na delo proti alkoholni kugi! Ako tega ne storimo, je brez pomena vsaka vzgoja, brezplodno vse naše delo. Dokler je človek trezen, boš opazil na njem dobre posledice pouka in vzgoje, boš videl pred seboj res človeka. Kakor hitro pa se vda pijači, izbruhne v njem živalska nprav, prikažejo se vse slabe lastnosti, ki si mu jih tako odpravljaj z vestno vzgojo, in pridruži se jim še nešteto novih. Bodi abstinent in vzgajaj abstinence! Če ga piješ še tako malo, bodo tiste kaplje izbrisale vsako sled tvojih lepil besed. In kdo pa tudi nastopi proti svojemu ljubljencu energično in z navdušenjem. — Brez treznosti, popolne treznosti je tvoj trud zaman, ker alkohol ti poniža tudi človeka in pol — pod žival... Tovariši, vzemite si moje besede k srcu, kakor prihajajo meni iz srca! Bodimo učitelji, bodimo pa tudi rešitelji narodu! Ako ustavimo to povodenj, ako premagamo tega sovražnika, ni se nam bati, da nas potem sploh premaga kateri.

Zakaj se je začelo v armadah tako živahno protialkoholno gibanje? Bodočnost narodov je pač le v treznosti, ker trezen narod je močan za odpor, sposoben za napredek. Nemški cesar je v svojem govoru na vojaški slavnosti izrekel pomenljive besede: V bodočnosti bodo zmagovalci tisti narodi, ki bodo izkazovali najmanjši konsum alkohola. In v sedanjem času je — kakor morda še nikoli — nujno potrebno, da varčujemo z narodnim imetjem, da vzgojujemo narod trezen, krepak, da ga obvarujemo, ohranimo... ključem vam, tovariši, ključem bi vam rad z angelškimi glasovi, da bi nihče ne preslišal besed: Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi! I. B.

Izplačevanje mesečne plače učiteljsstvu na Štajerskem.

Skoro polnbrojno podpisani ugovor učiteljsva Kozjanskega okraja in učiteljsva ostalih okrajev na Štajerskem, spisani na c. kr. naučno, kakor tudi na finančno ministrstvo v slovenskem jeziku glede takozvanih »Zahlungsliste«, je dosegel začasno svoj zaželeni uspeh.

C. kr. finančno ravnateljstvo v Gradcu je namreč s svojim odlokom z dne 13. jul. 1914, broj 1098/VL/92/1914, določilo, da se naj do odločitve c. kr. deželnega šolskega sveta, ki je v tej zadevi merodajen zaradi ugovora o posameznikov proti plačilnim polam rabijo tudi z naprej kolkovane pobotnice in plačilne knjižice. To velja za tiste učne osebe, ki se ne marajo posluževati »Zahlungsliste«.

Ta odlok velja za vse učiteljsvo cele dežele. Torej je sedaj odvisno od učiteljsva samega, ali se hoče posluževati dosedanjih pobotnic, ki se z njimi obvarujejo naše stanovske individualne pravice, naše jezikove in socialne pravice, kakor je bilo svoječasno v »Učiteljskem Tovarišu« obrazloženo. Tega odloka se smejo posluževati sedaj tudi one učne osebe, ki se ugovorov niso udeležile, treba je le doposlati davčnemu uradu slovensko spisano pobotnico in dotično plačilno knjižico, oziroma, če se je med tem izgubila, zahtevati novo.

Iz besedila, da je deželni šolski svet merodajen o tem odločevati, se sklepa, da bo sedaj deželni šolski svet pritegnil okrajne šolske svete k sodelovanju. V naših ugovorih se je namreč naglašalo, da je nakazanje mesečne plače gospodarska zadeva učiteljsva, torej je v smislu določb točke 5, § 27. od 8. febr. 1869, veljavnega za vojvodino Štajersko, potrebno, da se o zadevi izjavijo okrajni šolski sveti. Tovarišem zastopnikom učiteljsva se bo torej nudila prilžnost v okrajnem šolskem svetu obrazložiti naše individualne, jezikovne in socialne pravice ter skrbeti za to, da se podajo dežel. šolskem svetu predlogi, naj ostanéjé dosedanje pobotnice in plačilne knjižice v veljavi.

Vsaka učna oseba je poklicana sodelovati primernim načinom pri urejevanju

naših stanovskih, družabnih in jezikovnih zadev v tem smislu, da se narodova individualnost v ničem ne oškoduje in da se odtegne vsaka možnost ustvariti v tem pogledu za prihodnost kvaren položaj. Sedaj nam je pot do rabe slovenskih pobotnic in plačilnih knjižic otvoren ter ni nobenih ovir proti njim, nego samo namišljena bojazen, da bi nam moglo to osebno škodovati. Jaz smatram takšno naziranje za razžaljenje šolskih oblasti, ker se im namišljeno podtika pristranost in krivičnost. Prepričan sem, da so nam šolske oblasti pravične, zlasti ako jim dokažemo nujnost in zakonitost svojih pravic.

Zakonitost in nujnost svojih zahtev do pobotnic in plačilnih knjižic smo jim razložili v svojih dovoljenih ugovorih, na kar bodo prišli sklepi višjih oblasti.

Mnenje nekaterih tovarišev, da si zagajamo sami slovenske plačilne pole, pomeni zanikanje naših individualnih pravic. Tudi s temi tiskovinami, četudi so samoslovenske, se odpravljajo slovenske pobotnice, ki imajo v upravi finančnega deželnega ravnateljstva velik pomen. Tiskovine same, četudi bi bile samoslovenske, nimajo pravzaprav za nas socialnega pomena, one so namreč šablonske in uradniku ni treba čitati slovenskega tiska, dočim mora lastnoročno pisano pobotnico prečitati in razumeti, t. j. on mora biti slovensčine zmožen v govoru in pisavi.

R. K.

Papež Pij X.

Papež Pij X. je umrl dne 20. t. m. — Preden je postal papež, mu je bilo ime Josip Sarto. Rojen je bil dne 2. junija 1835 v vasi Riese pri Trevisu in je bil 18. sept. 1858. posvečen za duhovnika. L. 1875. je postal kanonik v Trevisu in 10. novembra l. 1884. škof v Mantovi. Dne 12. junija 1893. je postal kardinal in patriarh v Benetkah. Italijanska vlada ga nekaj časa ni hotela potrditi, pa se je z njim sprizajnila in patriarh je postal trdna opora italijanske vlade ter je tudi s kraljem Umberto in s kraljico Margerito mnogo osebno občeval. Za papeža je bil izvoljen dne 8. avgusta 1903., a samo zaradi tega, ker je Avstrija vložila svoj »veto« proti izvolitvi kardinala Rampolle. Papež Pij X. je načeloma pač ostal na stališču, da je treba cerkvenemu poglavarju posvetne države, da bi bil popolnoma neodvisen, toda sicer je jako dobro izhajal z italijansko vlado in je katoličanom dovolil, da se smejo udeležiti političkih volitev. Tudi z Avstrijo je papež jako dobro izhajal, dasi je imel kot mlad župnik na Beneškem oster konflikt z avstrijsko vojaško upravo in ravno tako z Nemčijo, pač pa je prišel v nasprotje s Španko, s Portugalsko in zlasti s Francijo. Pod papežem Leonom XIII. je vodil cerkveno politiko kardinal Rampolla, in sicer v Franciji prijaznem smislu. Papež Pij X. je na mesto Rampolle postavil španskega kardinala Merry del Vala, in prišlo je kmalu do pretrganja diplomatskih zvez med Francijo in Vatikanom, kateremu je sledila odpoved konkordata in ločitev države od cerkve. V notranji upravi cerkve je bil papež vedno za strožjo smer in je poizkušal uvesti vsakovrstne reforme, ki so pa le deloma obveljale. Tudi je bil odločen nasprotnik liberalne smeri v cerkvi in je vodil pravo vojno proti modernistom na Nemškem in na Francoskem, na Italijanskem in na Angleškem. V narodnem oziru je bil papež odločen italijanskega mišljenja in nasprotnik slovanskega bogoslužja, osebno pa jako dobrasrčen in blag

Nihče ne more ponarejati Kathreinerjeve Kneippove sladne kave!

Vendarle se mnogokrat varljivo slično posnema povsod znana zavojnina s sliko župnika Kneippa.

Zato naj se pri nakupu ne daje premočiti in zavrnite vse posnemke!

Vse drugo kot Kathreiner, zlasti odprto, octahtano blago, je, če je tako ceno, večinoma mnogo predrago plačano.

mož. Bolehal je že ves čas, kar je bil papež, zlasti ker mu rimski zrak ni dobro storil. Rima se sploh ni mogel prav navaditi in vedno je tožil po Benetkah. Govoril je najrajši beneško narečje in imel kuharja, ki mu je pripravljala beneške jedi.

Kor. urad: Neka odlična oseba iz Vatikana se je izrazila, kakor poroča »Giornale d'Italia«, o papeževi smrti sledeče: Sedanja vojna je rajnega papeža silno bolela in ni eden zadnjih vzrokov, ki so povzročili njegovo smrt. Pij X. se je nasproti tej osebi izrazil: »Kako rad bi vojno preprečil! Koliko duhovnikov in klerikov bi moralo iti iz rimskih kolegijev na vojno kot sovražniki! Jaz kot papež in katoličan se tresem pred vojsko in njeno grozo.« — Pri teh besedah so mu stale solze v očeh.

Kor. urad: »Tribuna« piše o papeževi smrti sledeče: Papež Pij X. je bil žrtve sedanjih evropske vojne. V zadnjih dneh je diktiral več depeš na vse strani, da bi vojno preprečil. Izbruh vojne mu je zadal smrtni udarec in mu zlomil zadnjo moč, ki jo je še imel. — Kakor poroča dalje »Tribuna«, je papež rekel v nekem trenutku, ko se je zavedel, da bi rad dal svoje življenje za to, da bi preprečil smrt tako velikega števila mladih ljudi v vojni.

Kranjske vesti.

—r— Umrl je dne 14. avgusta opoldne na Vrhniki g. Bogdan Kobal, ces. kr. višji sodni svetnik v pok. ter predsednik ondote nega krajnega šolskega sveta in občinske hranilnice. Ko se je vrnil v soboto ob pol 12. uri zvečer od službenih opravkov iz Ljubljane domov, ga je zadela kap. Blage mu možu in velikemu prijatelju šole in šolske mladine prijazen spomin!

—r— Razpis učiteljske službe. — Na dvorazredni ljudski šoli v Št. Gotardu se razpisuje 2. učno mesto z zakonitimi prejemki in stalno nameščenje. — Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj vlagati do 20. septembra 1914. V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z državnozdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo. — Na štirirazredni ljudski šoli v Vodichah se razpisuje nadučiteljska služba z zakonitim prejemki in stalno nameščenje. — Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj vlagati do 15. septembra 1914. V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z državnozdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo. Obe mesti: okraj Kamnik. — Na dvorazredni lj. šoli v Mošnjah izpraznjeno naduč. mesto se do 30. septembra vsled razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 28. julija 1914, št. 4061, vnovič v stalno nameščenje razpisuje in sicer s pristavkom, da že podane prošnje tudi za ponovljeni razpis ostanejo v veljavi. — Učiteljske službe so razpisane: V Košani (postojnski okraj) nadučiteljsko mesto do 9. septembra; v Kuteževem učno mesto za učitelja do 6. septembra. — V Dol. Logatcu (Štirirazrednica) je izpraznjeno eno učno mesto. Prošnje do 8. septembra. Na Robu (kočevski okraj) se bo oddala učna in voditeljska služba. Rok 6. september.

—r— Iz ljudskošolske službe. C. kr. deželni šolski svet kranjski je imenoval def. učitelja v Šmartnem v Tuhinjski dolini Viljama Rožiča za nadučitelja istotam in učiteljico na zunanji privatni dekliški ljudski šoli pri uršulinkah v Ljubljani Marijo Tavčarjevo za def. učteljico v Šmartnem v Tuhinjski dolini. — C. kr. deželni šolski svet kranjski je imenoval za definitivno provizorično učiteljico na Šenturški gori Marijo Sajovičovo, provizorič. učteljico v Spodnji Šiški Marijo Čerarijevo, prov. učteljico na Črnem vrhu Emilijo Baeblerjevo in provizoričnega učitelja v Rovi Albina Smolo. — Enorazrednica v Osilnici je bila razširjena v dvorazrednico.

—r— Razpis učiteljske službe. Na štirirazredni ljudski šoli v Šmarju pri Ljubljani mesto učitelja. — Na dvorazredni ljudski šoli v Polhovem gradu služba nadučitelja. — Pravilno opremljene prošnje do 20. septembra t. l. na c. kr. okr. šol. svet v Ljubljani (št. 2526 o. š. sv.).

Štajerske vesti.

—š— Iz Gornjegrajskega okraja nam pišejo: Ker se do sedaj še nihče ni oglasil, ki bi opisal uradno učiteljsko konferenco dne 25. julija t. l. v Mozirju, storim to naknadno jaz, kolikor imam še v spominu. Točno ob 9. uri otvori gosp. nadzornik kot predsednik konferenco, presrečno pozdravljajoč navzočnike, med katerimi je bilo tudi nekaj gostov, ter se spominja Najvišjega zaščitnika šolskih postav, presvetlega cesarja, ki so mu navzočniki zazorili trikratni krepki: »Živio!« Odposlala se je brzojavna čestitka obče priljubljene

nemu in neumorno za slovensko šolstvo delujočemu c. kr. dež. šolskemu nadzorniku g. Petru Končniku o priliki njegove 70-letnice ter vdanostna brzojavka g. predsedniku okrajnih šolskih svetov. Po običajnih modalitetah poroča g. predsednik o stanju šol v okrajih Gornjigrad in Vransko, o katerih se izjavi prav povoljno. O vsakem šolskem predmetu nam je — kakor vsako leto — podal prav umestne mišljaje, iskreno želeč, da bi se narodovo šolstvo še bolj povzdignilo. Samo ta njegov referat je bil nemški, vse drugo se je vršilo izključno le v slovenskem jeziku, kakor že več let. Namesto tov. Lapornika, ki je bil konumaciran, je predaval njegov referat o fonetičnih metodah tov. Lorber z Brazlovč, in sicer temeljito in z mnogimi nazorili. Nato je nastopil tov. Kelc iz Nove Štiffe ter navdušeno in temeljito o analitično-sintetični uči predaval, omenjaje, da je tametoda od vseh, kar jih dosedaj poznamo, najboljša, iskreno želeč, da bi se tudi na kmetih kimalu izboljšale šolske razmere, tako, da bi se moglo brez prevelike muke tudi na kmetih prav uspešno poučevati in vzgajati narodovo nadežno mladino po navedeni uči. Referat je bil z velikim odobravanjem sprejet ter je referentu tudi g. predsednik čestital še posebe. Vse govornikove teze so bile neizpremenjeno sprejete. — Od samostalnih predlogov mi je omeniti dva od tov. Kelca, namreč naj se v naših šolah uvede »Moje prvo berilo« od Karla Widra, kateri predlog je bil že lansko leto sprejet, a pri višjih oblastih še ni našel milosti, in da se naj prearedi na redna, po kateri se novonastavljene učne osebe uvedejo v šolsko službo tudi na večrazrednicah po načelnikih krajnih šolskih svetov, ki so mnogokrat celo analfabeti, ter naj to stori na večrazrednicah šolski vodja ali po njem določen namestnik, na enorazrednicah pa kateri ud okrajnega šol. sveta, ali — ako to ni mogoče — krajni šol. ogleda, ki je po šol. vodstvu okrajnemu šolskemu svetu bil predlagan v potrjenje. Tovariš Jakše je stavil tudi neki umesten predlog, katerega vsebine se ne spominjam več, naj ga blagovolji objaviti sam. Vsi predlogi so bili soglasno sprejeti. Pred konferenco se je govorilo tudi, da je tov. Kelc vložil predlog, naj se konferenčni zapisnik vodi v jeziku, v katerem se vrši konferenca, ki pa je najbrž zaradi neodločnosti stalnega konferenčnega odbora tekrat zopet splavajl po vodi. Gotova resnica je, da se vsak brani postati zapisnikar; ker dosedajšnji zapisniki porabijo mnogo suhoparnega dela, truda in časa. Od takih predlogov nikar odenjati. — dokler se ne uresniči. Tedaj vrlo naprej! Vršile so se razne volitve, in sicer vsem samo to, da sta se v stalni konferenč. odbor za Gornji grad volila tov. Koček in Kelc, za Vransko pa tov. Kramar in Jakše.

Presrečno se zahvaljujoč vsem, ki so pri konferenci imeli kaj storiti, zaključil predsednik prav živahno se vršečo in poučljivo konferenco. Njegov namestnik tov. Zotter se mu srčno zahvali za takšno in ljubeznivo vodstvo konference, na kar mu tov. Kelc iskreno čestita k 40letnici marljivega delovanja v šolstvu, proseč ga da naj nas še ne zapusti, nego nas tako očetovsko prijazno vodi še naprej, rabeč svoje velike izkušnje, v prid in napredek narodovega šolstva, želeč mu prav krepkega zdravja še mnoga leta!

—š— Iz Ormoža. Učiteljica na Humu, tov. Julka Valenticeva je zaradi bolezni stopila v pokoj. Delovala je v šoli na prijaznem humskem griču celih 18 let in si je pridobila s svojo vnetostjo v šoli in ljubeznivostjo napram prebivalstvu splošne simpatije. Nerači se poslavljamo od dobre učiteljice in ji želimo v njeni domovini na solnčnem Goriškem skorajšnjo povrnitev zdravja.

—š— Kočbekova koč pod Ojstrico. Savinjska podružnica S. P. D. naznanja, da je Kočbekova koč pod Ojstrico zatvorena.

—š— Društvo »Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks«. Društveni odbor razglaš: Posmrtni donesek po 4 K po nadučiteljevi vdovi Mariji Hočevarjevi, umrli dne 2. julija t. l. (124. smrtni slučaj), in po šolskem voditelju Ferdinandu Kerpingerju, umrlemu 14. julija t. l. (125. smrtni slučaj), se mora čimprej plačati. — Vse one, ki še niso izvršili svojih vplačil, nujno pozivljamo, naj to store nemudoma, ker bi moral sicer odbor ob morebitnih sedanjih večjih zahtevah po članih zaostale pustiti v neprijetnem čakalju, kakor puščajo člani njega.

Šolska mladina v Središču za naše vojaške. Šestrazrednica v Središču priredi v nedeljo, dne 30. avgusta t. l. v korist »Rdečemu križu« v svojih prostorih šolsko slavnost, pri kateri se uprizori posebej za ta namen prirejena spevoigra »Za dom med bojni grom!« Povodom bojnega viharja v l. 1914 priredil A. Kosi, nadučitelj v Središču. Začetek ob 7. uri zvečer. — Vstopnina: sedeži 80 h, stojišča 40 h. Spe-

voigra je prav priprosta in tovariš Kosi je pripravljen za slučaj, da bi jo hotela katera šola v iste namene uprizoriti, dati delce brezplačno na razpolago.

Goriške vesti.

ANTON KLANJŠČEK.

Iz Gorice nam pišejo: Slovensko učiteljstvo je izgubilo te dni zopet enega svojih zavednih članov; umrl je namreč v tukajšnji bolnici 5. t. m. pred tednom dni od kapi zadeti tovariš Anton Klanjšček. — Dasiravno je bil rojen v bližnjem Šent Florjanu, je vendar služboval samo kratak čas na Goriškem Krasu na Barki, vsa poznejša leta do vpokojitve pa na Spodnjem Štajerskem, kjer ga imajo gotovo še vsi bivši tovariši v dobrem spominu. Ker si je želel počitka v svoji domači zemlji, smo ga v petek 7. avg. spremili na zadnjem potu v Števerjan do Soškega mosta; tam pa smo se poslovili za vselej od dragega tovariša-prijatelja. Med pogrebi je bilo lepo število sorodnikov, učiteljev-penzionistov, ravnatelj Bežek, nadsvetnik Rutar, svetnik Kovač, več profesorjev, uradnikov in drugega občinstva. V znak sožalja za svojim članom je razobesila Čitalnica črna zastavo, prijatelji - čitalničarji pa so zložili namesto venca na krsto znatno vsoto za »Rdeči križ«. — Tako je šel zopet eden starejših pionirjev prosvete na oni, boljši svet. Pokojnik je mnogokrat poudarjal, da bi učitelj ne postal več, če bi prišel še kdaj na ta nehvaležni svet. — Lahka mu zemlja domača in blag spomin! — k.

Splošni vestnik.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda naznanja, da je letošnja velika skupščina, ki je bila nameravana meseca septembra v Gorici, preložen na nedoločen čas.

Troški svetovne vojne. Angleški publicist Edgar Crammond je napisal v »Quarterly Reviv« zanimiv članek o troških svetovne vojne. Po njegovem računu bi znašali stroški svetovne vojne, ki bi trajala leto dni 12½ milijarde kron. Francija je imela 1870—1871 mrtvih, ranjenih in ujetih 21.500 častnikov in 70.000 vojakov, a v denarju jo je stala ta vojna 1300 milijonov kron in 5 milijard vojne odškodnine. Nemčijo je stala ta vojna 6247 častnikov, 123.600 vojakov in 1850 milijonov kron. V rusko-japonski vojni je stala Rusijo vojna okoli 350.000 vojakov (z ujetimi vred) in 7 in pol milijarde kron, Japonsko pa 135.000 vojakov in 4470 milijonov kron.

Amerika za naš »Rdeči križ«. Korespondenčni urad poroča: Ameriška družba »Rdečega križa« je po ameriške poslaniku na Dunaju ponudila avstrijski družbi odpošiljatev pomožne kolone. Ta kolona obstoji iz treh izkušnih zdravnikov, 12 izvežbanih strežnic in vsega potrebnega materiala za rezervno bolnišnico. Ameriška pomožna kolona se odpelje v Evropo na posebni ladji z zastavo »Rdečega križa«. Človekoljubno ponudbo je seveda naša vojna uprava takoj sprejela.

Vojne črnorumenekukarde po 30 h bo izdalo vojno ministrstvo, da tako ugodni željam občinstva, ki hoče tudi na zunaj kazati svoje domoljubno patriotično prepričanje.

Novi dvekronski bankovci. Te dni izdajo nove dvekronske bankovce. Novi »goldinarji« bodo nekoliko manjši, kakršni so desetaki. Ena stran je modra in vsebuje na desni strani nemško, na levi ogrsko označbo, v sredi je podoba ženske glave, podobna glavi na starih tisočakah, a brez mirovnihi znamenji. Zadnja stran je zelenkasta; v sredi je risba, ki predstavlja srce, na desni in levi strani je natisnjena arabska številka 2. Novi dvekronski bankovec obsega tudi postavno besedilo, a ga mora Avstro-Ogrska banka vsak čas zamenjati s kovanim denarjem.

Urad za pojasnila družbe »Rdečega križa« na Dunaju in v Budimpešti. Urad za pojasnila avstrijske družbe »Rdečega križa« na Dunaju, VI., Dreihufeisengasse 4, Kriegsschule in društva »Rdečega križa«

na Ogrskem v Budimpešti, IV., Váczi uteza 38, dajeta brezplačno pojasnila o bivanju ter stanju ranjenih ali obolenih članov naše in eventualno tudi zvezne armade in mornarice. — Pojasnila občinstvu se dajejo le pisмено ali brzojavno. Osebna ustna vprašanja se iz tehničnih razlogov ne morejo sprejemati.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Razpis službe.

Št. 1272.

Kranjsko.

Na I. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani je vsled razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 6. avgusta 1914, št. 5471, popolniti mesto stalnega učitelja extra statum s sistemiziranimi prejemki.

Prosilcem za omenjeno učno mesto je pravilno opremljene prošnje vlagati po predpisani službeni poti pri c. kr. mestnem šolskem svetu ljubljanskem najkasneje do 15. septembra 1914.

Zakasnele ali pa pomanjkljive prošnje se pri oddaji službe ne bodo vpoštevale.

C. kr. mestni šolski svet ljubljanski, dne 18. avgusta 1914.

Najizvrstnejše in najboljše tamburice izdeluje in razpošilja

Prva sisečka ročna izdelovalnica tamburic

J. Stjepušin Sisek.

Odlikovana na pariški izložbi l. 1900 in na milenijski izložbi 1896. Razun tamburic in skladeb za razna godala ima kakor gosli, citre, gitare, mandoline, harmonike, okarine i. t. d., za katere se pošilja poseben cenik s slikami. Ilustrovan cenik tamburic pošljem vsakomur zastoj. V isti tovarni izhaja strokovni tamburaški mesečnik pod imenom »Tamburica«, ki prinaša razun pouka tudi krasne tamburaške partiture tet stane letno samo 8 K.

Manufakturna trgovina

J. Grobelnik,

prej Frano Souvan sin
Ljubljana, Mestni trg 22
nasproti lekarne.

Posebno bogata zaloga

sukna za moška oblačila !!

Najboljši nakupni vir

modernih blagov
za ženske obleke

iz svile, volne, delena itd.

Vedno zadnje novosti

rut in šerp.

Bogata zaloga

vsakovrstnih preprog, zaves in garnitur.

Izkušeno dobri šifoni, platuid, kotenine in drugo belo blago.

Zunajna naročila se točno izvršujejo.

P. n. učiteljstvu pri nakupu posebne ugodnosti glede cen in plačila.

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obrniti na tvrdko

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

obstoji od leta 1883.

Vzorci poštne prosto!

Izredno nizke cene!

Prva gorenjska razpošiljalnica
IVAN SAVNIK



Kranj
172

razpošilja na vse strani sveta najmodernejše in najtrpežnejše klobuke v vseh cenah in oblikah od kron 3.— dalje.

Cevlje za dame in gospode prvovrstne kakovosti prodaja pod konkurenčno ceno.



Za neugajajoče se vrne denar. Meseca avgusta izide bogato ilustriran cenik.

Anton Krušič,
krojaški mojster in trgovec
v Gorici

Tržaška ulica števil. 16
v lastni hiši
in Tekališče Fran Jožefa št. 39.



Moja delavnica se nahaja v bližini slov. kmetiške šole.

Opozarja se gg. odjemalce, da je došla ravnokar velika množina raznovrstnega blaga najrazličnejših kakovosti iz avstrijskih in angleških tovarov

za vsak stan.

Posebno se priporočam cenjenim gg. učiteljem v mestu in na deželi.

Knjigoveznica
Anton Janežič
Ljubljana

Florijanska ulica 14

se priporoča slav. šolskim vodstvom in gg. učiteljem za izvrševanje vseh v knjigoveško stroko spadajočih del.

Pri večjih naročilih 10% popusta.



Orgle, harmonije
piana in pianina

dobavi c. kr. dvorni dobavitelj

Jan Tuček

Kutna Hora, Češko.

Pošilja cenike brezplačno in franko.

Ustanovljeno leta 1869.

AVGUST AGNOLA

Ljubljana, Dunajska cesta št. 13

poleg Figovca

priporoča svojo veliko zalogo stekla, porcelana, petrolejnih svetilk, ogleđal, okvirov, šip itd. Tintnike za šolske klopi, aparate za fizikalne poizkušnje.

Prevzema vsakovrstna steklarska dela, tudi nova šol. :: poslopja na deželi itd. ::

Zaloga pohišstva in tapetniškega blaga

J. Pogáčnik
mizarstvo.

Ljubljana, Marije Terezije c. št. 11 (Kolizej)

Zaloga spalnih ter jedilnih sob v različnih : : najnovejših slogih. :

Zaloga otomanov, divanov, žimnic : : in otroških vozičkov.

Popolna spalna oprava za dve osebi K 350.-

zgotovljena iz tu- ali inozemskega oreha ali hrasta. Ker je trpežni izdelek je posebno priporočljivo za one, kateri se mnogokrat selijo. **Obstoječa: 2 dvoradni omari, 2 postelji, 2 nočni omarici, en umivalnik z marmornasto ploščo in ogledalom.** Zahtevajte najnovejši katalog, kateri obsega nad 300 mod. slik

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“, r. z. z o. j. v Ljubljani.

Čekovni račun št. 66312.

Zadružnik našega denarnega zavoda postane lahko vsak, kogar sprejme načelstvo. Delež 50 K, se mora takoj polno vplačati. Posebno se priporočajo ti deleži kot osnovne glavnice učiteljskih društev. Deležne vloge se obrestujejo po 5%.

Vstopnine se enkrat za vselej plača 2 K.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, ako tudi ni zadružnik. Obrestna mera je 5%. Obrestovanje se pričinja dvakrat na mesec in sicer: 1. in 16. dne vsacega meseca.

Posojila se dajo le zadružnikom na osebni kredit po jako ugodnih pogojih. Posojila dovoljuje načelstvo. Načelstvene seje so vsako 2. in 4. delavno soboto v mesecu. Zadruga plačuje na željo za svoje dolžnike premije ter tudi posreduje pri zavarovanju.

Vrača se po spodaj navedenih načinih. Vsakdo si lahko izbere način vračila po svoji osebni potrebi in po svoji plačilni zmožnosti.

Vsakih 100 K posojila se vrača po načinu:

mesečnih rokov		rokov		rok	
A	B	C	D	E	F
v 12 in sicer	11	9	8	7	6
	18	17	16	15	14
	24	23	22	21	20
	30	29	28	27	26
	36	35	34	33	32
	42	41	40	39	38
	48	47	46	45	44
	54	53	52	51	50
	60	59	58	57	56
	66	65	64	63	62
	72	71	70	69	68
	78	77	76	75	74
	84	83	82	81	80

Informacije pošilja zadruga vsakomur franko, kdor vpošlje 20 h v pisemskih znakih. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znakov se ne odgovarja.

Dopise je naslovljati edino na zadrugo, ne na posamezne člane načelstva. Zadružni lokal je v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Uradne ure za stranke so izvenzemski praznikov vsak četrtek od 1/22. do 1/23. ure popoldne in vsako soboto od 6. do 7. ure zvečer.

Nogavice in druge pletenine, dalje perilo, ovratniki in v to stroko spadajoče blago dobite najceneje v specialni trgovini

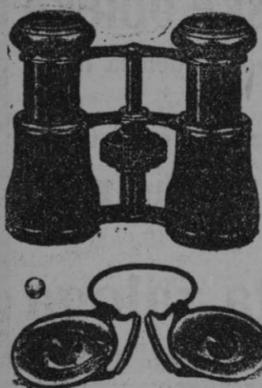
A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10

Velika izbira!

Solidna postrežba!

FR. P. ZAJEC, Ljubljana, Stari trg št. 9

Izprašani optik. Zalagatelj c. in kr. armade, vojne mornarice, domobrancev i. t. d.



Očala in ščipalniki natančno po zdravniških predpisih. Toplometri, barometri, mikroskopi, daljnogledi Busch, Goerz, Zeiss i. t. d.

Fotografični aparati itd. Moderno urejena delavnica z električnim obratom.

Ceniki brezplačno.

Tovarniška zaloga priznana najboljših švicarskih ur kakor tudi zlatnine in srebrnine.



Zaloga raznega risalnega orodja za dijake, inženirje, arhitekta itd.

Strogo solidna trdka!! Ogromno število pohvalnih pisem na razpolago. Krasni ceniki na zahtevo zastoj.

Cene solidne! Postrežba točna!

Gramofoni od K 20.— naprej, plošče od K 1-50 naprej vedno v zalogi.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

reg. zadr. z omejeno zavezo :::::::::::::::::::: Frančiškanska ulica števil. 6

se priporoča slavnim kraj. šolskim svetom in cenj. učiteljstvu v naročilo vseh uradnih šolskih tiskovin po najnovejših vzorcih. V zalogi ima vsakovrstne napise na lepenki, razne mladinske spise, vse poštno tiskovine za šol. uporabo itd. — Priporoča se v natisk uradnih kuvert in pisemskega papirja z napisom in sploh vseh v šol. stroko spadajočih tiskovin. V zalogi vedno: K. Wider, „MOJE PRVO BERILO“.